

Projekt Strokovne podlage za pripravo regionalnega prostorskega načrta Ljubljanske urbane regije

Tematska delavnica »Kmetijstvo in varstvo krajine«

Zapis rezultatov delavnice

Delavnica je potekala 12. marca 2009 od 8.30 do 13.15 v prostorih Jakličevega doma v Vidmu. V pričujočem poročilu so povzeti namen, cilji, program in rezultati delavnice.

1 Namen, cilji in program dogodka

Namen delavnice je bil opredeljen na naslednji način:

- Predstavitev analitičnih ugotovitev na področju krajine in kmetijstva v LUR.
- Predstavitev scenarijev možnih sprememb v krajini v LUR.
- Vrednotenje in ocenjevanje scenarijev možnih sprememb v krajini v LUR.

Cilj delavnice je bilo **soočenje mnenj in pogledov deležnikov na:**

- aktualno stanje na področju varstva krajine in kmetijstva v LUR,
- možne strategije in usmeritve razvoja kmetijstva in varstva krajine v LUR ("pogled naprej").

Pričakovani rezultat delavnice so bili **ovrednoteni in ocenjeni scenariji možnih sprememb v krajini LUR.**

Delavnica je potekala po naslednjem **programu**:

Kaj?	Kdaj?
8.30	Prihod in prijava udeležencev
9.00	Uvod Pozdrav udeležencem Pričakovanja udeležencev Namen, cilji in kontekst delavnice Predstavitev programa dela
9.20	Kmetijstvo in varstvo krajine – ugotovitve analize stanja in scenariji Ugotovitve za področje krajine Ugotovitve za področje kmetijstva Možni scenariji sprememb v krajini Vprašanja za pojasnitev, razprava
10.20	Vrednotenje scenarijev sprememb v krajini – del I Scenarij standardiziranega varstva Scenarij poudarjenega razvoja Scenarij celovitega razvoja
11.20	<i>Odmor</i>
11.40	Vrednotenje scenarijev sprememb v krajini – del II
12.10	Predstavitev rezultatov dela v skupinah in ocenjevanje scenarijev
12.25	Povzetek delavnice in zaključki
12.30	<i>Zaključek delavnice</i>

2 Udeleženci

Seznam udeležencev je priložen.

3 Kmetijstvo in varstvo krajine – ugotovitve analize stanja in scenariji

V predstavitev so bile podane ugotovitve za področji krajine in kmetijstva ter predstavljeni možni scenariji sprememb v krajini. Vse predstavitve so v .pdf obliki dostopne na spletnem naslovu <http://rralur-prostor.uirs.si>.

4 Vrednotenje scenarijev sprememb v krajini

Obraunavani so bili **trije scenariji**: scenarij **standardiziranega varstva**, scenarij **poudarjenega razvoja** in scenarij **celovitega razvoja**. Za vsakega od scenarijev sta bili obraunavani dve vprašanji:

- *Kaj so prednosti in priložnosti (+) scenarija za Ljubljansko urbano regijo?*
- *Kaj so slabosti in nevarnosti (-) scenarija za Ljubljansko urbano regijo?*

Delo v tej točki je potekalo v šestih skupinah. Vsaka skupina je obraunavala oba vidika – prednosti/priložnosti in slabosti/nevarnosti – vseh treh scenarijev. Podrobni rezultati dela v skupinah so podani v prilogi.

5 Ocenjevanje scenarijev

Udeleženci delavnice so scenarije razvrščali po dveh kriterijih:

- *Kateri scenarij zagovarjam kot deležnik?*
- *Kako ocenjujem uresničljivost scenarijev?*

Uresničljivost in prednostni vrstni red oz. zaželjenost uresničevanja scenarijev so udeleženci ocenjevali tako, da so jim podelili števila od ena do tri (ena = najbolj uresničljiv oz. zaželjen scenarij, 3 = najmanj uresničljiv oz. zaželjen scenarij). Rezultati ocenjevanja so podani v tabeli spodaj.

URESNIČLJIVOST	SCENARIJ	PREDNOSTNI VRSTNI RED
1 = 15 2 = 0 3 = 1	STANDARDIZIRANEGA VARSTVA	1 = 0 2 = 13 3 = 3
1 = 0 2 = 5 3 = 11	POUDARJENEGA RAZVOJA	1 = 0 2 = 3 3 = 13
1 = 1 2 = 10 3 = 3	CELOVITEGA RAZVOJA	1 = 16 2 = 0 3 = 0

Kot najbolj uresničljiv je bil ocenjen scenarij standardiziranega varstva, kot najbolj zaželen pa scenarij celovitega razvoja. Scenarij poudarjenega razvoja je bil ocenjen kot najmanj zaželen in obenem najmanj uresničljiv.

Zapis pripravila:
Sergeja Praper

Zapis rezultatov dela v skupinah:
Natalija Vrhunc, Nadja Penko Seidl, Sergeja Praper

Ljubljana, 10. april 2009

Priloga

Podrobni rezultati dela v skupinah

Scenarij standardiziranega varstva

Scenarij standardiziranega varstva: prednosti in priložnosti za LUR

1. Ohranjanje krajinske slike, saj se omejuje poselitev in drugi posegi v prostor.
  2. Ohranjanje kulturnega izročila.
  3. Najpočasnejše zaraščanje ekstenzivnih kmetijskih zemljišč.
  4. Ta sistem je že poznan in večini sprejemljiv.
  5. Povezovanje občin v LAS.
  6. Scenarij je naklonjen varstvu okolja - ? Ali res?
-
7. Referenca na tč. 2: Izgubljanje kulturnega izročila zaradi neracionalnosti.
  8. Referenca na tč. 3: Spodbujanje zaraščanja (2x).
-
9. Referenca na tč. 6: Scenarij je naklonjen varstvu okolja in vseh naravnih virov (kmetijskih zemljišč, voda, narave,...).
  10. Sistem je podprt z zakonodajo.
  11. K ohranjanju kulturne krajine in kmetijstva pripomore tudi sedaj uveljavljeni sistem subvencij.
  12. Scenarij daje priložnost, da se vzpostavi sodelovanje med sektorji, za razumevanje stališč in izhodišč drugih strok ter s tem priložnost za posodabljanje sektorskih politik.
  13. Iz tega scenarija izhaja bogastvo produktov, lokalno tipičnih proizvodov (2x).
-
14. Referenca na tč. 4: Sprejemljiv ni ustrezen pojem, bolj primerno je: poznan in utečen.
-
15. Scenarij ohranja obstoječe rabe, npr. turizem, okolje,... in njihov razvoj.
  16. V obstoječem stanju večina občin LUR ne izpostavlja kmetijstva kot razvojne priložnosti, zato jim ta scenarij omogoča druge razvojne smeri.

Scenarij standardiziranega varstva: pomanjkljivosti in nevarnosti za LUR

1. Konfliktnost in nesodelovanje med sektorji (2x).
2. Scenarij vodi v degradacijo krajine.
3. Scenarij vodi v razdrobljenost upravljanja s prostorom (2x).
4. Scenarij ponuja manj priložnosti za celovito/enotno trženje (skupaj rekreacija in varstvo narave npr.).
5. Ne spodbuja interesa za kmetijsko dejavnost.
6. Nadaljevanje negativnega trenda (razdrobljenost kmetijskih zemljišč, ni interesa za kmetovanje, prevlada kapitalskih interesov...) (2x).
7. Odsotnost nacionalne kmetijske/zemljiške politike, ki se kaže predvsem v neustreznem vrednotenju kmetijskih zemljišč (npr. najboljša. km. zem. (I. obm. kmet. zem.) so strogo varovana, druga kmetijska zemljišča (II. obm. kmet. zem.) pa premalo), podan je bil predlog o večstopenjskem vrednotenju kmetijskih zemljišč.

---

8. Opredelitev kmetijskih zemljišč je neustrezna; opredelitev iz 1981 na I. in II. obm. kmet. zem. je potrebno ažurirati (2x).
9. Vprašljiv je obstoj sistema kmetijske politike po ukinitvi subvencij.
10. Scenarij zagotavlja najnižjo stopnjo oskrbe lokalnega trga z domačo hrano, saj gre za pretežno samooskrbne sisteme.

---

11. Referenca na tč. 1: Ni horizontalne, skupne povezave med politikami.
12. Referenca na tč. 3: Težji pristop lokalnega prebivalstva do pristojnih institucij.

---

13. Časovna potratnost planiranja (dolgotrajna usklajevanja med sektorji).
14. Strogo ščitenje sektorskih interesov, ni pripravljenosti za usklajevanje; rivalstvo med sektorji.
15. Onemogočeno je celovito planiranje prostora.
16. Povečuje se pritisk na območja, ki niso varovana, s tem se manjša kakovost bivalnega okolja in večajo okoljski problemi.
17. Izgubljanje podeželskega značaja območij, nadaljevanje trenda suburbanizacije podeželja.

---

18. Referenca na tč. 5: Scenarij ne podpira razvoja kmetijstva, saj se le ta opušča.
19. Sistem je podprt z zakonodajo, za spremembo sistema bi bilo treba najprej spremeniti zakonodajo.
20. Ni uravnoteženosti med razvojem in varstvom.

Scenarij poudarjenega razvoja

Scenarij poudarjenega razvoja: prednosti in priložnosti za LUR

1. Večja produktivnost – večja konkurenčnost?
  2. Večja izkoriščenost kmetijskih potencialov (zemljišč).
  3. Priložnost za dodatne dejavnosti.
  4. Večanje obsega (velikosti) kmetij → ekonomska upravičenost.
  5. Večja specializacija kmetij.
-
6. Padec cen hrane.
  7. Večja samooskrbnost regije.
  8. Manj opuščeni kmetijski gospodarstev – večja privlačnost za zaposlitev na kmetiji (zaslužek).
  9. Možnost zaposlitve.
  10. Več strojne obdelave = manj fizičnega dela.
  11. Manjši strošek mehanizacije/zaščite... zaradi velikosti kmetijskih gospodarstev.
-
12. Referenca na tč. 9: Izboljšanje demografskega stanja.
  13. Ohranjanje kmetijskih zemljišč.
  14. Decentralizacija LUR.
-
15. Referenca na tč.1: Na račun kvalitete.
  16. Referenca na tč. 7: Monokultura?
  17. Referenca na tč. 8: Propad majhnih.
-
18. Mehanizirana obdelava – bolj privlačno za mlade.
  19. Čiste kmetije (vsi živijo od kmetije).
  20. Spodbuda h komasacijam.
  21. Vzporeden razvoj kmetijstvu oskrbnih dejavnosti – zaposlovanje v poklicih, ki podpirajo kmetijstvo.
  22. Trajnostno upravljanje s kmetijami – zaščita pred točo, poplavo, sušo,...
-
23. Referenca na tč. 17: Scenarij ni trajnostno usmerjen.

Scenarij poudarjenega razvoja: pomanjkljivosti in nevarnosti za LUR

1. Neprijazen do okolja in narave.
  2. Polarizacija območij.
  3. Spreminjanje krajine.
  4. Zdravju škodljivi kmetijski proizvodi.
  5. Viški kmetijskih proizvodov/padec cen.
  6. Izrinjene druge rabe (rekreacija,...).
  7. Izguba identitete prostora.
  8. Nastanek socialnih problemov (manjše kmetije).
  9. Osiromašenje »semenske banke« in izginjanje »avtohtonih« vrst.
  10. Slaba kakovost bivanja.
  11. Omejitev možnosti poudarjenega razvoja (kvote EU).
-
12. Referenca na tč. 1: Onesnaževanje okolja.
  13. Referenca na tč. 3: Degradacija krajine.
  14. Referenca na tč. 7: Izguba dediščine, tradicije.
  15. Referenca na tč. 8: Propad manjših kmetij.
  16. Referenca na tč. 9: Osiromašenje/zmanjšanje prstoživečih vrst = biotska pestrost.
  17. Onemogoča razvoj mikro- in malega podjetništva na podeželju.
  18. Ne upošteva naravnih danosti prostora.
  19. Ne upošteva ekološke pridelave hrane.
  20. Vedno večja odvisnost od multinacionalk (ponudba GSO in FFS).
  21. Izguba naravnih virov – voda, zrak, klimatske značilnosti.
-
22. Konfliktno do ostalih rab prostora.
  23. Neustreznost kmetijske mehanizacije.
  24. Opuščanje kmetovanja na manj dostopnih področjih.
  25. »Monokulturnost«.
-
26. Kaj pa gozdarstvo?

Scenarij celovitega razvoja: prednosti in priložnosti za LUR

1. Možnost usklajenega razvoja v prostoru (različne rabe).
  2. Vključevanje/sodelovanje različnih deležnikov.
  3. Optimalno izkoriščanje prostorskih potencialov.
  4. Omogoča prenos znanstvenih ugotovitev v prakso.
  5. Omogoča prostorsko optimizacijo.
  6. Omogoča skladno načrtovanje → prostorska, krajinska struktura.
  7. Višja dodana vrednost.
-
8. Referenca na tč. 4: Ob pogoju ustrezne izobrazbe.
  9. Referenca na tč. 5: Nujno vzdrževanje načrtovanih rab na istem prostoru.
  10. Možnost ukvarjanja z večimi dejavnostmi – več virov dohodka.
  11. Potrošnja domačih proizvodov – samooskrba, blagovne znamke.
  12. Dolgoročno uravnoteženje socialne strukture.
-
13. Trajnostno naravnan razvoj.
  14. Manjše število konfliktov v prostoru.
  15. Omogoča večje ohranjanje kulturne krajine.
  16. Večja prilagodljivost dejavnosti in s tem tržno bolj privlačno (→ možna ponovna oživitev kmetijskega območja).
-
17. Eko regije (razvoj tržnic, eko vasi,...).
  18. LEADER LAS – skupni produkti več občin.
  19. Ureditev gospodarske javne infrastrukture.
  20. Razmejitev konfliktnih panog kmetijstva (eko – konvencionalno).
  21. Presežen konflikt MOL/zaledje.
  22. Zdravje in bivalno okolje se trajno izboljšajo.
  23. Dolgoročno finančno »smotrnejši«.
-
24. Referenca na tč. 10: Omogoča višjo stopnjo (možnost) solidarnosti.
  25. Ohranja biotsko raznovrstnost (zdrav odgovor na semenske banke in njihovo globalno politiko).

Scenarij celovitega razvoja: pomanjkljivosti in nevarnosti za LUR

1. Nizek prihodek iz kmetijstva, nezanesljiv prihodek.
  2. Preveč idealiziran scenarij z vidika povezovanja ljudi.
  3. Nevarnost prevlade ene dejavnosti nad drugimi; onesnaževanje.
  4. Razdrobljenost, majhnost intenzivnih kmetijskih zemljišč onemogoča ekonomičnost pridelave.
  5. Ni človeškega potenciala za izobraževanje kmetov k inovativnosti.
-
6. Lahko rezultira v neprivlačnosti krajine (= mešanje rab).
  7. Izgubljanje pomena kmetijstva v neintenzivnih kmetijskih območjih.
  8. Nevarnost izgube kmetijskih potencialov v prihodnosti (na manj primernih območjih).
-
9. Neosveščenost in nezainteresiranost kmetov.
  10. Neinovativnost in neizobraženost.
  11. Slabo sodelovanje s kmetijskimi svetovalnimi službami na določenih območjih.
  12. Premajhna promocija eko kmetij, turističnih kmetij, tematskih poti in premajhno povezovanje.
-
13. Neustrezna definicija deležnikov v prostoru.
  14. Neustrezna definicija krajine.
  15. Predvideva, da scenarij sam po sebi varuje okolje.
-
16. Referenca na tč. 1: Nizek prihodek na območjih z vzdržnim razvojem.
  17. Ni krovne organizacije za skupno (krovno) podporo.
  18. Referenca na tč. 6: Heterogenost dela krajino še privlačnejšo.
  19. Preveč idealen, je res mogoč? Zakaj ga še ni?
  20. Nujna sprememba večine obstoječe zakonodaje.
  21. Časovno zelo oddaljeno → dolg proces.